

POLITIKA BERRIA? TELESAILETAKOA

Fikziozkoak diruditen politikariekin aspertuta zaude, baina biak bananduta, fikzioa eta politika, atsegin dituzu? Zorionekoa zu, azkenaldian telesail politikoen loraldi txiki bat bizitzen ari baikara. Euskal Herrian tradizio txikia du generoak, baina gaiak pizten dituen pasioak kontuan izanda, akaso atzerriko ereduak emango dute pistaren bat une honetan fikzioz umezurtz dagoen Euskal Telebistan zerbait berria sortzeko.

Gorka Bereziartua Mitxelena
@boligorria

Ezin lehiatu *Goenkale* erraldoiarekin, baina bere laburrean, ETBn ikusi ahal izan ditugu agintari politikoak protagonista dituzten bi ekoizpen esanguratsu. 1980ko hamarkadara bidaiatu behar dugu lehenbizikoa begiz jotzeko: *Bai, ministroa* BBCko ekoizpena euskaraz bi-koiztuta ikusi ahal izan zuten telebista autonomikoaren aurreneko ikusleek, baita haren jarraipen gisa pantailaratu zuten *Bai, lehen ministroa* ere. Hamar bat urte geroago inauguratu zen euskarazko telesail politikoen etxeko produkzioa. Asmatu duzu, 1997an estreinatu zen *Jaun ta jabetri* buruz ari gara: Eneko Olasagasti kapitain zuen taldeak Ajuria Enea okupatu zuen eta komediak hain ondo funtzionatu, ezen zenbaitek pentsatzen baitu Lizarra-Garaziko akordiorik ez zela posible izango Arizkorretaren Gernikako piperrik gabe. Zerrenda hor bukatuko zen, duela gutxi hedabide honetan Hiru Damatxo ideia faktoriak *Txoministak* telesaila estreinatu izan ez balu. Lehen denboraldian Errioxa zortzigarren euskal probintzia gisa aldarrikatzen duen alderdi politiko berriaren sorrera kontatu digute, *The office* estiloen.

Hirurak aztertuta, elkarren arteko diferentziak handiak diren arren, euskaraz emititu diren telesail politikoei orain arte bi oinarritzko osagai izan dituztela esan dezakegu: existitzen ez den edo zehazten ez den alderdi bateko ki-deak dira protagonistak kasu guztietan; eta politika -gai serioa inondik ere-, umorez lantzen dute.

Moko okerreko demokratik

Izango da hemen fikzioari -eta kulturari oro har- katarsi kolektiborako baliagarri izan dadila besterik ez diogula eskatzen, ez *benetako* gauzei buruz jardun dezala; baina harrigarria da politika hain modu sutsu eta banderizoz bizi duen herrian gaiak telesailen tarte handiagoa ez hartu izana. Ideia originalak ez dira falta, euskal literaturari begiratzea besterik ez dago pantaila txikira egokitze moduko istorioak aurkitzeko; eta gainera, azkenaldian atzerrian ugaritzen ari den generoa da.

*The West Wing*ek zabaldu zuen 1999an azken hamarkadetakoa telesail politiko berrien ildo eta zazpigarren denboraldiraino iritsi zen AEBetako Etxe Zuriko gorabeheretan oinarrituta. 2010eko hamarkadara etorrira, *Black Mirror* serie britainiarreko lehen kapituluak, adibidez, kontatzen du sare sozialen bidez zabalduetako mehatxu batek Erresuma Batuko lehen ministroari egin diezaiokeen, tira, "zerrikeria". *House of cards* izango da, dena den, ingelesez sorturiko telesail politikoen artean azkenaldian zeresan handiena eman duena: Kevin Spaceyk hezur haragiztatzen du Frank J. Underwood AEBetako kongresista demokrata gupidagabea David Fincherrek (*Seven*, *Fight Club*) zuzendutako telesailen.

Eta horietan jada ez dago komediarik: politikaren alde gordina erakusten duten telesailak dira, thrillerretik hurbilako sitcometik baino.

Euskal Herria Italia da ala Danimarka?

Baina mundu anglosaxoia urrun dago eta, *Brexit*arekin edo gabe, politika ulertzeko duten modua diferentea da. Ikusle euskaldunak gure zera publikoaren antza izango duen telesail politiko bat behar baldin badu, ez du gaizki egingo erreferente europarragoak deskarg... ejem, DVDan erosita.

Jarri Danimarka, adibidez: bost milioi biztanle, hondartzara joateko klima aparta eta 26 erraustegi. Ia Euskal Herrian zaudela esango zenuke. Michael Laudrupen pase milimetrikoez geroztik, herrialdeak esportatu duen gauza interesgarrien artean dago 2010etik aurrera emititu zen *Borgen* telesaila. Birgitte Nyborg hautagai moderatua du protagonista eta lehenbiziko bi denboraldietan -hirugarrena ikusi gabe uzten baduzue ere ez duzue gauza handirik galduko- lehen ministro kargua eskuratu ondoren biziko dituen intriga eta buruhausteak kontatzen ditu.

Kapitulu asko Makiaveloren zitekin hasten diren arren, Nyborg ez da botereari eusteko edozer egiteko prest dagoen horietako bat. Politikaren alderdi humanoak erakustea du telesailak bertute, kargua eta familia uztartzeko zailtasunak adibidez -protagonista gizonezkoa balitz gaia planteatuko ote zuten, beste artikulua baterako utziko dugu-.

Bada zerbait, halere, *Borgen* ikus-tean nahiko sinesgaitza gertatzen dena hemendik begiratuta: Euskal Herriko politika ez da hain "garbia". Espainiako

Estatuarekin alderatuz kultura demokratikoan traineru batzuetako aldearekin irabazten dugula sinetsita bizi gara, baina Danimarkarekin konparatuz akaso ez gara hain galant ageri. Eta azkenaldian albistegiek ustelkeria kasuak jai eta aste kontatzen dizkigutenez, gehi, Euskal Herria Italia dela zientifikoki demostratzeko asmoz lanean ari den el-karte bat ere martxan denez –jarraitu @EHitaliaDA Twitterren–, 1992 telesailari erreparatzea izango da onena.

Politikari ustelak, enpresariak, eskupekoak, hondoratzen ari den alderdien sistema... 1990eko urteen hasieran ezagun samarra egiten zaigun koadro batean murgilduta zegoen Italia. Garai hartan bizi dira telesaileko protagonistak: Di Pietro fiskalaren bulegoan lan egiten duen polizia, enpresari handi baten alaba, Lega Nord alderdi ultraes-

Inor ez da errugabea '1992' telesail italiarrean: enpresari handiak, politikariei eskupekoak eta pikutara doan alderdi sistemaren erdian bizi dira protagonistak.

» Nolakoa litzateke euskal politikari buruzko thrillerra? *Borgen* eta 1992 inspirazio iturri onak izan daitezke

kuindarrean lekua aurkitzen duen Golkoko Gerrako beterranoa edo gaztetan komunista izan ondoren publizitate munduan bukatu duen exekutibo agriboa, besteak beste.

Urtearen kronologiari segituz kontatua, pertsonaietan oinarritutako serie honetan inor ez da errugabea, ustelkeriak dena zipriztintzen du eta joko horretan sartu ala ez erabakitzea da gertzen den aukera ia bakarra. Baina, era berean, dena oso azkar aldatzen ari da eta egoera berriak esperantzak sortzen ditu. Duela bi hamarkadako Italian, zerbait berria ekarriko zuelakoan, italiar askok Silvio Berlusconi izeneko zaldia- ren alde egin zuten apustu. *Il Cavaliere*-ren genesi politikoaren kronika gisa ere ulertu daiteke lehen denboraldia: nola hasi zen dena aldatzen, funtsean deus aldatu ez zedin.

Ezaguna egiten? Ez da izango hemen antzekoa gertatzen ari dela uste duzue-lako? Gutxienez honelako ekoizpenak egiteko probestuko balitz, zerbaitek arinduko liguke politikaren pena. ■

XXVIII. Rikardo Arregi Kazetaritza Saria 2016

Sari nagusia: **Sustrai Colina**

Kazetari berria saria: **Unai Oiartzun**

Epaimahaiaren sari berezia: **Amagoia Gurrutxaga**

